

обработки и передачи информации. Причиной этого стало то, что вложение средств в развитие информационной инфраструктуры не имеет признаков проекта: четко определенных временных границ и четко определенных денежных оценок результатов функционирования.

4. Затратные методы, появление которых было вызвано попыткой решить проблему временной неограниченности проектов по развитию информационной инфраструктуры и определения денежных оценок результатов ее функционирования, основываются на оценке затрат связанных с использованием ИС. При этом проблемы временной неограниченности и денежной оценки результата решаются путем их исключения из анализа. Основное внимание затратных методов концентрируется на учете и управлении затратами ИС, включая скрытые затраты, свойственные исключительно ИС. Эффективность определяется путем сравнения аналогичных или похожих ИС по показателю ССВ, а рост эффективности достигается за счет сокращения скрытых затрат. Основными проблемами затратных методов являются высокая сложность доступа к информации по сравниваемым показателям ССВ и высокая индивидуальность каждой ИС, а соответственно и ее ССВ, что ставит под вопрос само понятие аналогичности и сопоставимости различных ИС по значениям их ССВ.

5. Дальнейшее развитие методов оценки эффективности ИС приводит к появления сервисного подхода. Основными преимуществами сервисного подхода являются, во-первых, адекватное определение места ИС в общей структуре функционирования предприятия, во-вторых, в возможности разрешения проблемы временных границ проектов по развитию ИС, в-третьих, в возможности определения экономической эффективности всей информационной инфраструктуры, и в-четвертых, в определении таких принципов построения ИС, которые гарантируют и определяют ее эффективность с точки зрения пользователей ИС, т.е. Б-П. Таким образом, сервисный подход позволяет разрешить основные проблемы с оценкой эффективности ИС. Однако, сервисный метод имеет некоторые ограничения, которые препятствуют его повсеместному и широкому использованию в практике на предприятии. Максимальный результат использование методов сервисного подхода в организации и управлении функционированием ИС достигается при применении процессного подхода в организации и управлении всеми видами деятельности предприятия, а не только в области информационного обмена.

Источники и литература

1. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами. – К.: “АДЕФ-Украина”, 1996. – 368 с.
2. Кухаренко М. Расходное место//Эксперт-Алгоритм, №2, 21.06.99. – С. 35-37.
3. Липсиц И.В., Коссов В.В. Инвестиционный проект. – М.: изд-во “Бек”, 1996. – 494 с.
4. Мертенс А. Инвестиции. – К.: Киевское инвестиционное агентство, 1997. – 580 с.
5. Нивен Пол Р. Сбалансированная система показателей: шаг за шагом: максимальное повышение эффективности и закрепление полученных результатов/пер. с англ. – Днепропетровск, Баланс Бизнес Букс, 2004. – 328 с.
6. Робсон М., Уллах Ф. Практическое руководство по реинжинирингу бизнес-процессов. – М.: Юнити, 2003. – 222 с.
7. Скрипкин К.Г. Экономическая эффективность информационных систем. – М.: «ДМК Пресс», 2002. – 258 с.
8. Using the Balanced Scorecard as a Strategic Management System by Robert S. Kaplan and David P. Norton, January-February 1996, p. 76.

Коюда О.П., Григор’єва А.В.

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Найактуальнішим для сьогодення України є проблеми вибору для інвестування промислових підприємств, що мають найкращі перспективи розвитку і зможуть забезпечити високу ефективність вкладеного капіталу. Для розв’язання цієї проблеми необхідно розробити об’єктивну модель оцінки інвестиційної привабливості окремих підприємств – потенційних об’єктів інвестування.

Питанню оцінки інвестиційної привабливості присвячена низка публікацій [1,3,4,5,6], які здебільшого характеризують методи оцінки інвестиційної привабливості економіки. Одні автори пропонують визначати інвестиційну привабливість на основі інтегральної оцінки, інші за допомогою матричного моделі. Суть даної роботи полягає у порівнянні моделей, та визначення недоліків та переваг цих підходів.

Побудова матричної моделі полягає у формуванні певного інтегрального показника, який дасть змогу здійснити кількісну оцінку різноманітних показників, господарської діяльності підприємств. Багаторівневий процес формування такого показника представлений на рис. 1 [4].

Виходячи з рис. 1 для прийняття рішення про інвестиційну привабливість підприємства необхідно сформулювати узагальнений показник $F(x_1...x_{11})$, і з його допомогою прийняти відповідне рішення. Врахування здійснюється шляхом складання підсумкової матриці $E(n*m)$, кількість рядків якої визначається числом кількісних показників, що оцінюють фінансовий стан підприємства (для нашого випадку $n=4$), а кількість стовпчиків матриці – кількістю складових, які забезпечують коректне визначення відповідних кількісних показників (для нашого випадку $m=3$).

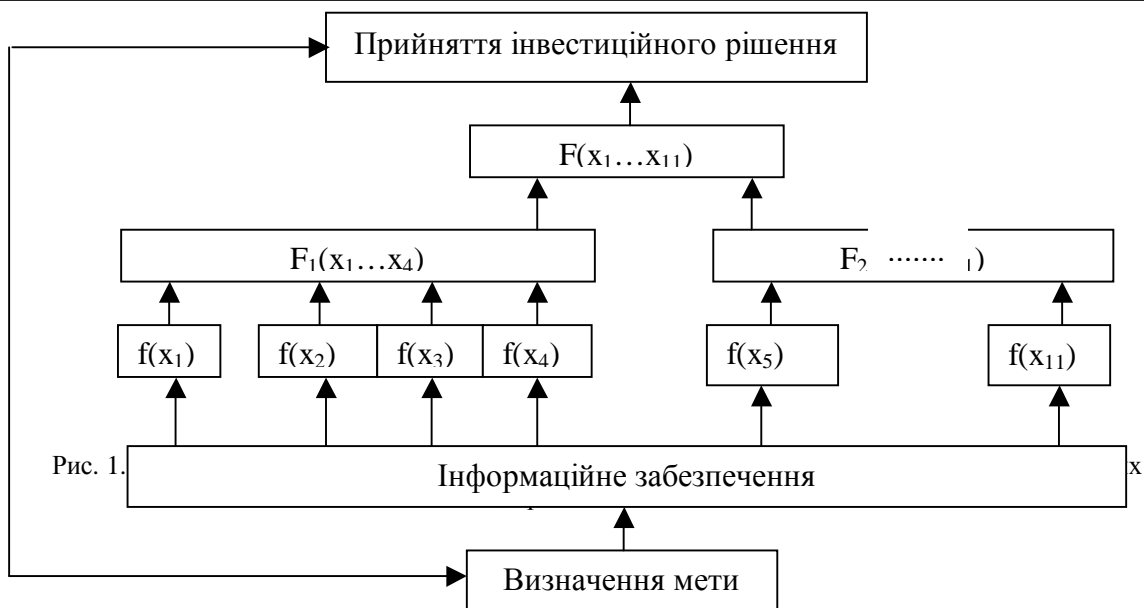

Рис. 1.

де $f(x_1)$ – показник, за допомогою якого визначається ліквідність активів підприємства;
 $f(x_2)$ – показник, що визначає фінансову стійкість підприємства;
 $f(x_3)$ – показник, що дає змогу проаналізувати оборотність активів підприємства;
 $f(x_4)$ – показник, що визначає прибутковість використовуваних активів.
 $f(x_5)$ – галузева приналежність підприємства, а основним показником інвестиційної привабливості галузей промисловості може слугувати рівень прибутковості використання активів;
 $f(x_6)$ – регіональна інвестиційна привабливість (згруповані у чотири групи регіони (області) України);
 $f(x_7)$ – стадія життєвого циклу підприємства;
 $f(x_8)$ – розрахунки підприємства за кредитами згідно з балансом підприємства;
 $f(x_9)$ – розрахунки підприємства з персоналом;
 $f(x_{10})$ – інформація щодо професійних здібностей керівництва;
 $f(x_{11})$ – інформація про добровільність (чесність, порядність) керівника підприємства як партнера.

- Елементи матриці формуються наступним чином:
- елементи першого рядка визначаються за допомогою показників ліквідності;
 - елементи другого рядка визначаються за допомогою коефіцієнтів стійкості фінансового стану підприємства;
 - елементи третього рядка характеризують оборотність активів підприємства;
 - елементи четвертого рядка матриці оцінюють прибутковість капіталу.

Якщо значення показника, що розраховується дорівнює або близьке до нормативу (або вище за нього), то в матриці на місці даного елемента ставиться 1, якщо значення суттєво нижче нормативу – 0. після чого будується матриця.

Відповідно до цього інвестиційно привабливим треба вважати підприємство зі стійким фінансовим станом, тобто у випадку, якщо матриця матиме вигляд:

$$\begin{vmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 \end{vmatrix} \quad \text{або} \quad \begin{vmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \end{vmatrix}$$

Тобто сума елементів усіх чотирьох рядків матриці має дорівнювати 11 або 9. У разі, якщо сума елементів матриці менша за 9, можна зробити висновок, що дане підприємство не є привабливим як об'єкт інвестування.

Таким чином, методика побудови матричної моделі оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств на основі узагальненого показника дає можливість врахувати кількісні та якісні критерії оцінки фінансового стану промислових підприємств, тобто дає змогу здійснити інтеграцію різноманітних економічних показників і прийняти відповідне інвестиційне рішення, яке відповідає поставленій меті, що суттєво знижує ризик інвестора.

Як другий підхід була вибрана методика, запропонована Коюдой О.П. на першому етапі якої здійснюється розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства на підставі фінансової і бухгалтерської звітності, а на другому – коректування інтегрального показника згідно привабливості на різних таксономічних рівнях і ризиків діяльності підприємства.

Для вирішення відзначених вище задач і з метою забезпечення об'єктивної оцінки інвестиційної привабливості підприємств пропонується використовувати наступну послідовність визначення

інтегрального показника. Перша група (оцінка майнового становища) дозволяє з'ясувати джерела формування майна і оцінити, як воно використовується.

Показники ліквідності і платоспроможності (друга група) характеризують спроможність підприємства своєчасно і повною мірою провести розрахунки за своїми зобов'язаннями.

Показники фінансової стійкості (третья група) дають спроможність визначити фінансовий запас міцності підприємства, тобто стабільність його діяльності з позиції довгострокової перспективи.

Ділова активність підприємства (четверта група) виявляється в динаміці його розвитку, досягненні вибраних цілей, розширенні ринків збуту.

Показники рентабельності (п'ята група) характеризують економічну ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства.

Кожна група оцінює відповідну сторону фінансово-господарської діяльності суб'єкта і не враховує важливість, пріоритетність і вагомість показника.

Розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства рекомендується проводити по такій формулі:

$$I = \sum_{j=1}^n \sum_{i=1}^n d_i \cdot \frac{|x_{ij} - x_{i \max(\min)}|}{x_{i \max} - x_{i \min}} \quad (1)$$

де x_{ij} – значення і-го показника;

d_i – рівень значимості і-го показника;

n – кількість показників;

$x_{i \min}$ – мінімальне значення і-го показника (при мінімізації);

$x_{i \max}$ – максимальне значення і-го показника (при максимізації).

Рівень значимості розраховується за формулою:

$$d_i = \frac{R_i}{n} \quad (2)$$

де R_i – ранг і-го показника згідно підсумкового ранжування.

Другий етап – визначення оцінки інвестиційної привабливості через коректування інтегрального показника з урахуванням чинників, які, на думку автора, істотно впливають на інвестиційну привабливість підприємства.

Оцінка інвестиційної привабливості здійснюється по формулі:

$$E = I \times K_{1ij} \times K_{2ij} \times K_3 \times K_4, \quad (3)$$

де I – інтегральний показник;

K_{1ij} – відповідний коефіцієнт згідно матриці привабливості на мезоекономічному рівні (табл. 3.4);

K_{2ij} – корегуючий коефіцієнт оцінки управління;

K_3 – вплив зовнішніх ризиків;

K_4 – вплив внутрішніх ризиків.

Таким чином, методика враховує не тільки фінансові показники, але й оцінку якості управління, вплив внутрішніх та зовнішніх ризиків, привабливість мезоекономічного рівня.

На думку авторів, було б доцільно об'єднати розглянуті підходи та на підставі цього розробити комплексну матрично-інтегральну методику визначення інвестиційної привабливості промислових підприємств України. На підставі того, що матрична модель більш глибоко враховує фінансовий стан промислових підприємств, а методика побудована на підставі визначення інтегрального показника – вплив зовнішніх факторів привабливості підприємств та ризиків.

Джерела та література

1. Коюда О.П. Визначення інвестиційної привабливості підприємств // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. Вип.175. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2003. – С.154–162.
2. Коюда О.П. Інвестиційна політика та інвестиційна привабливість підприємства // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. Вип.179. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2003. – С.101–111.
3. Макарий Н. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств // Економіст. – 2001. – № 10. – С. 52–60.
4. Юхимчик С.В., Супрун С.Д. Матрична модель оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 3–13.
5. Григор'єва А.В. Визначення інвестиційної привабливості промислових підприємств // Управління розвитком. Спецвипуск, 2006. – № 3. – С. 60.

6. Григор'єва А.В., Коюда О.П. Умови формування інвестиційної привабливості // Труды II международной конференции аспирантов и студентов “Проблемы развития финансовой системы Украины”, г. Симферополь, 2006. – С. 79.

Кремень В.М.

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ ТА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Вступ. Банківська система відіграє важливу роль в економічній системі країни, а саме організовує й обслуговує рух капіталу як головного атрибуту ринку, забезпечує його залучення, акумуляцію та переливання у ті сфери суспільного виробництва, де спостерігається дефіцит фінансових ресурсів.

За оцінками зарубіжних експертів потреба української економіки у фінансових ресурсах для структурної перебудови і забезпечення економічного розвитку складає \$ 300–400 млрд. За таких умов важливим є залучення до процесів трансформації економіки капіталу вітчизняних банків.

Постановка задачі. Аналіз науково-методичної літератури дозволив виділити два підходи щодо оцінки і аналізу банківської діяльності – мікроекономічний та мезоекономічний. Мікроекономічний підхід передбачає дослідження, наскільки діяльність банку відповідає інтересам і очікуванням його акціонерів. Широко використовується мезоекономічний підхід, відповідно до якого предметом дослідження виступає банківська система як така, а також проблемні питання в її діяльності.

З точки зору економічної системи країни найбільш доцільним є використання макроекономічного підходу, відповідно до якого вивчення діяльності банків має відбуватися через призму дослідження ролі банківської системи у створенні суспільного продукту і забезпеченні економічного зростання.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблемні аспекти функціонування банківської системи знайшли відображення у наукових працях таких вітчизняних вчених як: В. Гесць, А. Гальчинський, А. Мороз, М. Савлук та ін.

Визначенню місця і ролі банківського кредитування у процесах формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємницької діяльності, а також вивченню засад взаємодії банківського і реального секторів економіки присвячені праці провідних вітчизняних науковців, зокрема таких як: А. Мороз, Б. Івасів, С. Мочерний, І. Гуцал, а також зарубіжних вчених – С. Жукова, О. Лаврушина, Н. Андронові, В. Єгорові та ін.

Метою статті є дослідити сучасний стан та особливості кредитування банківськими установами реального сектору економіки.

Виклад основного матеріалу. Досвід зарубіжних країн засвідчив, що участь банків у процесі накопичення і розміщення капіталу в галузі економіки є однією з обов'язкових умов економічного зростання [2]. Можна виділити дві моделі участі банківських установ у забезпеченні економічних процесів: німецьку і англосаксонську (табл. 1).

Таблиця 1. Порівняльна характеристика моделей взаємодії банків і реального сектору економіки

Критерій	Німецька	Англосаксонська
Участь банківських установ у фінансуванні підприємств та контролі над ними	значна	незначна
Ключовий фактор забезпечення зовнішніми фінансовими ресурсами підприємств	низька ціна банківського кредиту на основі прив'язки її до офіційної облікової ставки	розвинута система фінансових установ небанківського типу
Середня питома вага ресурсів банків, які направляються на кредитування суб'єктів господарювання, %	80-90	60-75

Частка кредитів у ВВП є важливим економічним індикатором, що визначає рівень взаємодії банківського і реального секторів економіки, а також перспективи економічного розвитку [1].

В Україні обсяг кредитів у структурі ВВП у 1996 році складав близько 7 %, у 1999 – 9,04 %. У 2003 році цей показник досяг позначки у 25 %, і на сьогоднішній день він складає вже близько 35 %.

Відповідно до рейтингу 125 країн світу за показниками кредитування фінансовими і банківськими установами суб'єктів господарювання (табл. 2) Україна посідає 63 місце в світі.

Таблиця 2. Країни-лідери за показниками кредитування приватного сектору

Місце	Країна	Обсяг кредитування приватного сектору, у % до ВВП
1	Швейцарія	164
2	Гонконг (Китай)	154
3	США	146
4	Нідерланди	142
5	Португалія	140